

MEMORANDUM
„ZA OCHRANU PAMÁTEK“

Protest odborné veřejnosti proti návrhu nového památkového zákona

Postoj ke kulturnímu dědictví je měřítkem civilizovanosti a kulturní vyspělosti každé země. Zajistit ochranu hodnot zodpovědnou péčí o kulturní dědictví, které je společným duchovním majetkem nejen národním, ale i nadnárodním, je úkolem, který přebírá každá generace po svých předchůdcích. I my musíme předat svým potomkům památky nezdevastované a v neztečném rozsahu a bohatství rozmanitosti.

Jestliže není v dnešní době dostatečně zajištěna ochrana památek, je to způsobeno kromě jiného také tím, že po změně společenských poměrů zůstala v platnosti zákonná norma z roku 1987, byť opakovaně novelizovaná. Pro účinnější ochranu památek by jistě bylo vhodné památkový zákon aktualizovat. Avšak obsah žádoucí úpravy nelze redukovat pouze na zjednodušení mechanismu administrativního procesu výkonu státní památkové péče. Zákon naopak musí zajistit komplexní řešení, jehož jednoznačně deklarovaným účelem je ochrana památek a zodpovědná péče o ně. Legitimitu tohoto nároku zakládá celospolečenský zájem na ochraně kulturního dědictví, které je základním zdrojem naší kulturní identity. Nástroje k uskutečnění tohoto úkolu nepochybně mají být voleny se zřetelem na maximální účinnost a efektivnost. Nelze však připustit, aby prostředek byl zaměňován za cíl.

V průběhu roku 2008 předložilo MK ČR bez potřebné veřejné a odborné diskuze ukvapeně zpracovaný „Návrh věcného záměru zákona o nakládání s památkovým fondem“. Tento materiál očekávání nenaplnil, a proto byl kulturní a odbornou veřejností přijat s velmi vážnými výhradami, či zcela odmítnut. Nejenže negarantuje účinnější ochranu našeho kulturního dědictví, ale obsahuje navíc celou řadu nezřídka velmi problematických a veřejný zájem nedostatečně bránících ustanovení. Věcně nevyvážený záměr bez skrupulí usiluje o jednostranně pojaté zjednodušení úředního procesu tím, že rezignuje na odbornou úroveň, což se projevuje vyloučením dosud povinné součinnosti odborné složky státní památkové péče z rozhodovacího procesu. Je evidentní, že narušení logické vazby mezi odbornou a výkonnou složkou představuje nesystémový zásah s mimořádně negativními důsledky. Také záměr zrušit platnost dosud platných aktů, kterými byl konstituován v minulých padesáti letech soubor státem chráněných kulturních památek, není provázen žádným recipročním opatřením, zajišťujícím respekt k hodnotě památky v procesu přeregistrace. V návrhu tohoto postupu, jehož smysl je sám o sobě sporný, chybí jasně deklarovaný zájem státu účinně chránit dochovaný památkový fond v celé jeho šíři. Kombinace nerealisticky koncipovaného administrativního mechanismu se zjevnou absencí vůle k posílení ochrany památek zřetelně otevírá prostor voluntarizmu, účelovým manipulacím a k likvidaci hodnot.

Svůj kategorický nesouhlas s návrhem věcného záměru zákona vyjádřila řada vysokých škol, institucí, občanských sdružení i jednotlivců. Existuje široká shoda, že předložený návrh představuje riziko vážného oslabení ochrany kulturních památek a tedy zásadní ohrožení historického dědictví České republiky.

Přes četnost a závažnost připomínek, uplatněných v rámci mezirezortního připomínkového řízení a přes masivní veřejnou kritiku s požadavkem na stažení

zcestně pojatého konceptu nové normy, pokračuje MK ČR v dalším rozpracování návrhu. V rozporu s MK ČR konstatujeme, že v rámci vyhodnocení připomínkového řízení nedošlo k adekvátnímu vypořádání celé řady relevantních podnětů. Zásadní výhrady a námítky byly ze strany MK ČR buď zcela ignorovány, nebo přezíravě zlehčeny.

Zástupci vysokých škol, institucí a občanských iniciativ proto vyjadřují vážné znepokojení nad postupem MK ČR při přípravě nové zákonné normy pro ochranu památek.

Zástupci vysokých škol a institucí a občanských iniciativ:

- se znovu obrací na ministra kultury ČR s důrazným požadavkem, aby byl neprodleně stažen návrh věcného záměru zákona a bezodkladně zastaveny práce na jeho dalším propracování, neboť je zřejmé, že návrh není perspektivním základem pro novou moderní normu o ochraně památek.
- se obrací na vládu ČR a Parlament ČR s naléhavou žádostí o podporu zastavení přípravy normy, která nevytváří záruku spolehlivé a účinné ochrany národního kulturního bohatství.
- vyzývají zákonodárce, aby zahájili přípravné práce na takové nové zákonné normě, jejíž koncepční základ bude odbornou veřejností akceptovatelný s tím, že uvážlivé kroky přípravy nového zákona budou předmětem transparentní veřejné diskuze.

V Praze dne 12. listopadu–1. prosince 2008

Signatáři memoranda:

Ústav památkové péče a renovací FA ČVUT v Praze
Thákurova 7, 166 34 Praha 6
prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsá, vedoucí ústavu

Klub Za starou Prahu
Mostecká 1, 118 00 Praha 1- Malá Strana
PhDr. Kateřina Bečková, předsedkyně

Sdružení pro stavebně historický průzkum
Stochovská 151/12, 161 00 Praha 6 – Ruzyně
Ing. arch. Milena Hauserová, CSc., starostka

Umělecko historická společnost v Českých zemích
Husova 4, 110 00 Praha 1
Prof. PhDr. Milena Bartlová, předsedkyně

Český národní komitét ICOMOS
Valdštejnské náměstí 3, 118 01 Praha 1
Doc. PhDr. Josef Štulc, prezident

Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem
Filozofická fakulta
České ml. 8, 400 96 Ústí nad Labem
PhDr. Michaela Hrubá, Ph.D., děkanka

Akademie výtvarných umění
Restaurátorská škola malířských děl a polychromovaných plastik
profesora Strettiho
U Akademie 4, 170 22 Praha 7
Prof. akad. malíř Karel Stretti, vedoucí školy

Akademie výtvarných umění
Restaurátorská škola sochařských děl
profesora Siegla
U Akademie 4, 170 22 Praha 7
Prof. akad. sochař Petr Siegl, vedoucí školy

Společnost přátel starožitností
Archeologický ústav AV ČR,
Letenská 4, 118 00 Praha 1
prof. PhDr. Tomáš Durdík, DrSc., starosta

Výzkumné centrum průmyslového dědictví ČVUT
Pod Juliskou 4, 166 34 Praha 6
PhDr. Benjamin Fragner, ředitel

Společnost časopisu Ateliér
čtrnáctideník současného výtvarného umění
Na Poříčí 30, 110 00 Praha 1
Mgr. Blanka Jiráčková, šéfredaktorka

Arte-Fakt
Sdružení pro ochranu památek
Nám. Národního odboje 48, 284 01 Kutná Hora
Mgr. Art. Luboš Machačko, předseda sdružení

Památkářská obec českokrumlovská
Dlouhá 30, 381 01 Český Krumlov
PhDr. Zbyněk Dočkal, předseda

Buštěhrad sobě, občanské sdružení
O.P. BOX, Oty Pavla 258, 273 43 Buštěhrad
Ing. Zdeněk Malý, předseda

Ústav dějin umění AV ČR
Husova 4, 110 00 Praha 1
Prof. PhDr. Lubomír Konečný, ředitel

Sdružení profesionálních pracovníků památkové péče
Vídeňská 270/60, 639 00 Brno střed – Štýřice
Ing. arch. Dana Novotná, PhD., předsedkyně

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Křížkovského 10, 771 80 Olomouc
prof. PhDr. Ivo Barteček, CSc., děkan